



leiderdorp

FINANCIËLE  
KADERNOTA  
2023-2026



# INHOUDSOPGAVE

A. Woord vooraf	3
B. Leeswijzer	5
<b>C. Kadernota</b>	<b>7</b>
<hr/>	
Perspectief 2023-2032	7
Algemene uitgangspunten	12
Programma 1: Meedoen in Leiderdorp	15
Programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp	18
Programma 3: Bestuur en organisatie van Leiderdorp	21
Algemene Dekkingsmiddelen	23
Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	26
D. Fin. overzicht	29
E. Investerings	33



## A. WOORD VOORAF

---

Zoals afgesproken in de financiële verordening, bieden wij u hierbij de Financiële Kadernota 2023-2026 aan.

In deze kadernota starten we wederom met de paragraaf "Perspectief 2023-2032" vergelijkbaar met de opzet van vorig jaar. In dit perspectief komen de onzekerheden o.a. naar aanleiding van het regeerakkoord uitgebreid aan bod. Ook enkele keuzes die het college heeft gemaakt om die onzekerheden te adresseren en om daarmee te komen tot een sluitende meerjarenraming, worden hier toegelicht.

De voorliggende Financiële Kadernota 2023-2026 sluit vooralsnog met positieve begrotingssaldi in de jaren 2023 tot en met 2025 die (voorlopig) worden toegevoegd aan de behoedzaamheidsreserve. Het jaar 2026 laat echter een fors tekort zien, welk bedrag we (voorlopig) onttrekken aan de behoedzaamheidsreserve. In deze uitkomsten zijn de financiële gevolgen van het coalitieakkoord 2022-2026 nog niet verwerkt.

In het vervolgproces worden naast de Financiële Kadernota 2023-2026 ook de meicirculaire 2022 Gemeentefonds en het uitvoeringsprogramma van het coalitieakkoord 2022-2026 betrokken. Het geheel aan input zal bij de samenstelling van de programmabegroting worden samengebracht waarbij we streven naar een sluitende begroting 2023 die structureel en reëel in evenwicht is.

De financiële kadernota vormt de voorbereiding op de begroting die wij u in het najaar zullen voorleggen. Richtinggevende uitspraken van uw raad helpen college en ambtenaren bij het vervolmaken van de uiteindelijke begroting 2023. Om die reden stellen wij u voor om de kadernota 2023-2026 vast te stellen.

College van Burgemeester en Wethouders,

Leiderdorp, 17 mei 2022.



## B. LEESWIJZER

---

In **hoofdstuk C** is als eerste het perspectief 2023-2032 geschetst. Daarna volgen de algemene uitgangspunten. Deze uitgangspunten kunnen effect hebben op meerdere programma's en zijn voor de inzichtelijkheid niet uitgesplitst. De financiële effecten van deze 'programma overstijgende' uitgangspunten zijn t.b.v. het overzicht opgenomen onder algemene dekkingsmiddelen. De uitsplitsing zal uiteraard in de begroting 2023 wel plaatsvinden.

Vervolgens komen de programma's naar voren. Per programma wordt gestart met een financieel overzicht waarbij is aangegeven of het in totaal om een voordelige (-/-) of een nadelige mutatie (+/+) gaat. In de nummering van de items staat het 1e cijfer voor het programmanummer met een volgnummer per mutatie. Indien een mutatie ook een effect in andere programma's resp. andere onderdelen heeft, dan is dat nummer ook in de tabel gegeven. Aansluitend op de programma's is het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen en het onderdeel Overhead toegevoegd.

**Hoofdstuk D** geeft het totaaloverzicht van alle programma's en onderdelen tezamen weer.

In **hoofdstuk E** zijn de nieuwe investeringvoornemens gegeven met de bijbehorende kapitaallasten. De investeringskredieten worden nu niet beschikbaar gesteld. Dat is onderdeel van begroting 2023 .





## C. KADERNOTA

---

### Perspectief 2023-2032

De financiële kadernota start met de paragraaf "Perspectief 2023-2032" waarin we de financiële positie van de gemeente Leiderdorp op de lange termijn schetsen aan de hand van een aantal relevante ontwikkelingen. Dit jaar zijn het wederom onzekerheden die we schetsen. We laten in deze paragraaf dus niet zozeer kwantitatieve bedragen zien, maar geven kwalitatief de onderwerpen weer die spelen de komende jaren en die een financieel effect zullen hebben op de begroting van Leiderdorp.

#### **Coalitieakkoord 2022-2026**

Parallel aan de samenstelling van deze kadernota is het coalitieakkoord 2022-2026 tot stand gekomen. Dit coalitieakkoord wordt uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma coalitieakkoord aan de hand waarvan de financiële vertaling wordt betrokken bij de samenstelling van de programmabegroting 2023.

#### **Regeerakkoord 2021-2025**

Op 15 december 2021 is het regeerakkoord 2021-2025 "Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst" gepresenteerd. Dit regeerakkoord bevat de ambities van het nieuwe kabinet op vele thema's met een forse bestedings- en investeringsopgave. Die voornemens vertalen zich in een groei van het gemeentefonds en daarmee ook in een toename van de algemene uitkering aan de gemeenten. Dat is positief nieuws. Helaas moeten we constateren dat het Rijk in afwijking van de bestaande afspraken over de onderlinge financiële verhouding met ingang van 2026 een greep in het gemeentefonds doet met nadelige gevolgen voor de gemeenten. Daarop gaan wij hier nader in.

#### **Extra accres gemeentefonds**

De groei van het gemeentefonds wordt aangeduid als het accres. Dat accres beweegt mee met de ontwikkeling van de rijksbegroting. Geeft het rijk meer uit dan ontvangen de lokale overheden ook meer geld. Als gevolg van het regeerakkoord neemt dat accres nu extra toe en levert dus een hogere algemene uitkering op. Op basis van ervaringscijfers uit onder andere 2019 hanteren wij een afslag op dat accres vanwege het risico op onderuitputting door het rijk. Als het rijk in werkelijkheid minder uitgeeft dan in de miljoenennota was gedacht ontvangen de gemeenten ook weer minder geld. In de wetenschap dat dit kabinet een deel van de geraamde rijksuitgaven voorlopig heeft 'geparkeerd' op de zogeheten "aanvullende post" in afwachting van toewijzing aan de ministeries verwachten wij dat onderuitputting vrijwel zeker zal optreden. Vooralsnog hebben we de afslag op 20% vastgezet. Voor de samenstelling van de begroting gaan we deze afslag nog eens toetsen aan de verwachtingen die later dit jaar wellicht concreter worden.

#### **Accres 2026 gemeentefonds**

De ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is al jaren onderwerp van discussie. De wens om die ontwikkeling te koppelen aan de omvang van de rijksuitgaven enerzijds staat haaks op de wens om meer 'rust' te creëren op deze voor de gemeenten zo bepalende inkomstenstroom. De fluctuaties vooraf en achteraf in de hoogte van

de uitkering zorgen voor een wisselend beeld van de financiële positie met alle gevolgen van dien. In het coalitieakkoord kondigt het kabinet nu een nieuwe financieringssysteem aan, ingaande 2026, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Deze nieuwe financieringssysteem moet ervoor zorgen dat gemeenten en provincies meer stabiliteit en autonomie krijgen. Hoewel deze nieuwe financieringssysteem nog uitgewerkt moet worden heeft het kabinet ervoor gekozen vanaf 2026 het accres niet te berekenen, maar vast te zetten op een plus van € 1 miljard t.o.v. de miljoenennota 2022 voor gemeenten en provincies samen. Dat betekent dat het accres vanaf 2026 hierdoor een forse teruggang laat zien.

We kunnen ons niet voorstellen dat het kabinet vanaf 2026 zo'n financieel gat voor gemeenten laat ontstaan. Gemeenten kunnen dan namelijk niet meer bijdragen aan de ambities voor de grote maatschappelijke opgaven uit het coalitieakkoord. Zolang er geen ruimte wordt geboden voor het aangaan van nieuwe structurele lasten, zal dit nu direct al zijn schaduw vooruit werpen op de ambities die Leiderdorp voor de komende raadsperiode nastreeft. Dat is voor deze gemeente geen begaanbaar pad. We gaan uit van het principe van samen trap op, samen trap af dat de basis vormt voor de huidige in gezamenlijkheid afgesproken normeringssystematiek, de Gemeentewet en de uitgangspunten voor interbestuurlijke en financiële verhoudingen. Op basis van dat principe fixeren wij, in afwijking van hetgeen in het regeerakkoord is vermeld, in deze kadernota het accres 2026 op het niveau van 2025. Daarvoor nemen wij een stelpost op van ca. € 0,9 miljoen.

Uitgangspunt in ons coalitieakkoord 2022-2026 is een structureel en reëel evenwicht in de begroting en de meerjarenraming. Gemeenten zijn wettelijk verplicht een begroting op te stellen die structureel en reëel in evenwicht is, maar wij streven er naar om dat ook in meerjarenperspectief te realiseren. Om die reden hanteren wij de hiervoor geschetste beleidslijn met betrekking tot het accres 2026 ook voor de meerjarenraming die wij u bij de begroting 2026 aanbieden. In de komende tijd worden de gesprekken tussen de VNG en kabinet over dit onderwerp voortgezet. Wij vertrouwen er op dat partijen tot overeenstemming komen over een realistisch perspectief die gemeenten structurele financiële duidelijkheid biedt. Indien die duidelijkheid evenwel voor de samenstelling van de begroting 2023 uitblijft, dan sluiten wij niet uit dat de toezichthouder niet akkoord zal gaan met het doortrekken van het accres in 2026 op het niveau van 2025.

### **Opschalingskorting**

Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds, die oploopt tot € 975 miljoen in 2025. Deze opschalingskorting is opgelegd, omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. Nu was het beoogde efficiencyvoordeel al dubieus, maar dat verviel helemaal toen de beleidswijziging 'opschalen van alle gemeenten naar 100.000+ gemeenten' nooit is gerealiseerd en van tafel is gegaan. Daarmee is de korting overduidelijk in strijd met het principe van de normeringsmethodiek samen de trap op samen de trap af en voldoet deze ook niet meer aan de wettelijke normen voor uitnamen van artikel 2 Financiële verhoudingswet en artikel 108 Gemeentewet. Eerder had het kabinet de opschalingskorting voor de jaren 2020 en 2021 bevroren op het niveau van 2019 en in het regeerakkoord is de toename van deze korting tot en met 2025 geschrapt. Hoewel een beleidsmatige onderbouwing voor de opschalingskorting ontbreekt, is deze echter met ingang van 2026 nog steeds volledig toegepast in de ontwikkeling van het gemeentefonds. Dat betekent voor de gemeente Leiderdorp een afname van de algemene uitkering van ruim € 0,8 miljoen structureel.

## **Aanpassing verdeelsystematiek**

De wijze waarop het totaal van het gemeentefonds wordt verdeeld stamt grotendeels uit 1997. Sindsdien is er veel veranderd in de uitgaven van gemeenten, onder andere als gevolg van de decentralisaties in het sociaal domein. Al aan het begin van de decentralisaties in 2015 werd de noodzaak onderkend om op enig moment de verdeling van middelen te herzien. De aanpassing van de verdeelsystematiek is in de afgelopen jaren uitgewerkt. Deze beoogt een betere aansluiting bij de uitgaven van de gemeenten als geheel en tegelijkertijd wordt een vereenvoudiging van de verdeling doorgevoerd door het aantal parameters terug te brengen van 89 maatstaven naar 49 maatstaven. Het nieuwe model is een verbetering ten opzichte van het huidige model maar de herverdeel-effecten zijn substantieel. Reden waarom de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) en de VNG aandacht hebben gevraagd voor de financiële inpasbaarheid van het nieuwe model rekening houdend met de financiële draagkracht van de gemeente. Naar aanleiding van deze oproep is besloten de nieuwe verdeelsystematiek per 1 januari 2023 in te voeren met een aangepast ingroeipad. Dat wil zeggen dat de voor- en nadelen van het systeem jaarlijks met een bedrag per inwoner worden doorgevoerd. Dat bedrag is voor 2023 verlaagd van € 15 naar € 7,5 oplopend met € 15 per jaar in 2024 en 2025. Op basis van dit ingroeipad hebben wij de effecten van de herverdeling nu in het meerjarenbeeld meegenomen met de toevoeging dat wij vooruitlopend op de ingroei na 2025 voor 2026 eveneens een verhoging van € 15 hebben aangehouden. Daarmee zijn de voorcalculatorische effecten van de herverdeling voor de gemeente Leiderdorp volledig verwerkt in de meerjarenraming.

## **Jeugdzorg**

In het regeerakkoord heeft het kabinet eenzijdig de uitspraak in de arbitrageprocedure naast zich neergelegd. De uitspraak bevatte namelijk de afspraak om één miljard aan kostenbesparingen te realiseren tussen nu en 2028; dat is opgepakt in het overleg over de Hervormingsagenda. Daar hebben gemeenten en jeugdzorgpartijen zich aan gecommitteerd. In de startnotitie naar aanleiding van het regeerakkoord zien we dat de uitkomsten van de Commissie van Wijzen financieel is doorvertaald. Op basis van die notitie is de eerder afgesproken compensatie voor de Jeugdzorg die voor 75% was ingeboekt, in deze kadernota opgehoogd naar 100%. De kabinetsbeslissing echter om in 2024 daar nog eens € 100 miljoen van af te halen en vanaf 2025 structureel € 500 miljoen, betekent de facto een nietigverklaring van de uitspraak van de arbitragecommissie. Dit was in januari reden voor de VNG het overleg over de Hervormingsagenda te beëindigen. De VNG zal pas weer meewerken aan de gezamenlijke Hervormingsagenda, indachtig de resolutie die door de ALV is vastgesteld, als de principe uitspraak is gedaan dat de bewijslast voor extra kostenbeperkende maatregelen bij het kabinet ligt en dat gemeenten niet de rekening krijgen en het risico dragen voor niet te realiseren bezuinigingen. In de Eerste Kamer is een motie aangenomen die het kabinet oproept om zo snel mogelijk met een oplossing te komen. Indachtig het standpunt van de gezamenlijke gemeenten houden wij voor de meerjarenraming géén rekening met de aangekondigde korting. Mocht het Rijk deze korting in de meicirculaire 2022 toch doorvoeren, dan zijn wij voornemens om deze korting met een stelpost te elimineren. Ook op dit punt sluiten wij niet uit dat de toezichthouder niet akkoord zal gaan met het elimineren van deze korting.

## **WMO**

In het regeerakkoord staat met betrekking tot het abonnementstarief het volgende: "Het abonnementstarief heeft geleid tot een beperking van stapeling van zorgkosten en is transparant en eenvoudig in de uitvoering. Door stijgend gebruik van de huishoudelijke hulp staat de beschikbaarheid van voorzieningen onder de Wmo onder druk. Daarom werken we naar een eerlijkere eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp met landelijke normen en met oog voor

betaalbaarheid van lage- en middeninkomens. Hierdoor blijven hulp en ondersteuning beschikbaar." Volgens de budgettaire bijlage van het regeerakkoord is er voor een te heffen inkomensafhankelijke eigen bijdrage huishoudelijke hulp in 2023 en 2024 € 10 miljoen toegevoegd aan het gemeentefonds, maar wordt er vanaf 2025 structureel € 80 miljoen onttrokken aan het gemeentefonds. Die korting moet door de gemeenten worden gecompenseerd door het heffen van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp. Het kabinet gaat dus uit van een budgetneutrale oplossing wat betekent dat gemeenten niet worden gecompenseerd voor de meerkosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief. In de meerjarenraming heeft Leiderdorp mede gelet op de verkiezingsprogramma's van de regeringscoalitie echter geanticipeerd op beleidsmaatregelen van het rijk die dekking zouden geven aan de meerkosten waarmee de uitvoering van de WMO de laatste jaren gepaard gaat. Om die reden is een taakstelling opgenomen in de jaren 2024, 2025 en 2026 e.v. van resp. € 200.000, € 400.000 en € 600.000. Deze taakstelling is op grond van het regeerakkoord niet langer haalbaar en wordt in deze kadernota afgevoerd.

### **Omgevingswet**

De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving en zorgt voor 1 digitaal omgevingsloket dat het voor burgers en bedrijven makkelijker maakt vergunningen aan te vragen. Daarnaast biedt de Omgevingswet sneller inzicht in welke regelgeving wanneer van toepassing is. De datum voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is vastgesteld op 1 januari 2023. Minister De Jonge voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, IPO, UvW en de VNG hebben in gezamenlijkheid voor deze datum gekozen. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is een belangrijk moment. Vanaf dan wordt de wet in de praktijk toegepast. Ook na 1 januari 2023 is er nog veel werk aan de winkel en kunnen onvolkomenheden niet worden uitgesloten. Het nieuwe stelsel voor het omgevingsrecht en de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet, het DSO worden ook na inwerkingtreding verder ontwikkeld en gemonitord om de doelen van de wet te halen en de beoogde veranderingen door te voeren. In het regeerakkoord is € 150 miljoen gereserveerd om gemeenten te compenseren voor de kosten van de invoering van de Omgevingswet.

### **Duurzaamheid**

Onder het hoofdstuk 'klimaat' worden in het regeerakkoord tot en met 2030 substantiële middelen beschikbaar gesteld. Voor de besteding van die middelen zijn in het akkoord al veel onderwerpen benoemd, maar of en zo ja, in welke mate lokale overheden gebruik kunnen maken van deze fondsen is nog onduidelijk. In ieder geval komen deze middelen niet via het gemeentefonds beschikbaar maar zal dat op aanvraag via een Specifieke Uitkering (SPUK) verlopen. In deze kadernota is geen rekening gehouden met extra middelen uit deze fondsen.

### **Reserve sociaal domein**

Bij de samenstelling van de begroting 2022 was al zichtbaar dat de gemeente in toenemende mate een beroep deed op de reserve sociaal domein om de begroting en de meerjarenraming sluitend te maken. Ondanks de meevaller in de jaarrekening 2021 en de verhoogde compensatie jeugdzorg (van 75% naar 100%) via de algemene uitkering neemt het beroep op deze reserve wederom toe. Oorzaak zijn onder andere de stijgende kosten van de jeugdzorg via de TWO en het afvoeren van de taakstelling op de Wmo. Rekening houdend met de volgtijdelijke claims op de reserve sociaal domein in deze kadernota moeten we constateren dat deze reserve in 2025 volledig is aangewend en voor 2026 niet langer als dekking voor de meerjarenraming kan worden ingezet. Dat betekent ten opzichte van 2025 een extra tekort van € 0,8 miljoen.

## **Overige ontwikkelingen**

Hiervoor zijn een aantal specifieke ontwikkelingen nader toegelicht. Veel van die ontwikkelingen betreffen de financiële verhouding tussen het Rijk en onze gemeente waarover wij via de VNG in gesprek zijn met het Rijk. Uiteraard is voorgaande opsomming niet limitatief en heeft de gemeente met meer onzekerheden te maken die op dit moment nog niet goed zijn te kwantificeren. Hoe gaat het dit najaar met de gevolgen van covid en wat is bijvoorbeeld het lange termijn effect van de oorlog in de Oekraïne, de krappe arbeidsmarkt, de hoge inflatie en de oplopende rente. Wel is in deze kadernota rekening gehouden met de verhoging van de kapitaallasten voor de onderwijshuisvesting maar ook op dat punt bestaat onzekerheid.

Ondanks de genoemde onzekerheden geeft de kadernota wel een zo compleet mogelijk beeld weer van de financiële positie van de gemeente. In dat beeld ontbreken de uitkomsten van de meicirculaire 2022 Gemeentefonds en de doorrekening van het coalitieakkoord.

# Algemene uitgangspunten

## Beginstand 2023-2026

Zoals gebruikelijk starten we de kadernota met de stand van de lopende begroting. Deze stand is opgebouwd vanaf de primitieve begroting 2022-2025. Voor de inhoudelijke besluiten verwijzen wij u naar de betreffende raadsbesluiten respectievelijk raadsvoorstellen. Voor een goed beeld van de uitkomsten van de kadernota 2023-2026 zijn de voorgenomen verrekeningen 2022 t/m 2025 met de behoedzaamheidsreserve gemeentefonds teruggedraaid en is de jaarschijf voor het jaar 2026 toegevoegd. De beginstand laat het volgende beeld zien:

Onderwerp	I/S	2023	2024	2025	2026
Stand van de begroting voor de Kadernota 2023-2026	I/S	0	0	0	-12.041
Terugdraaien verrekening behoedzaamheidsreserve	I	-480.453	92.075	-266.823	-58.774
<b>Begrotingssaldo</b>		<b>-480.453</b>	<b>92.075</b>	<b>-266.823</b>	<b>-70.815</b>
		<b>voordelig</b>	<b>nadelig</b>	<b>voordelig</b>	<b>voordelig</b>

## Indexering baten

In maart 2022 is het Centraal Economisch Plan 2022 (CEP) van het CPB gepubliceerd. In de kerngegevens tabel is het verwachte indexeringspercentage opgenomen dat wij aanhouden voor de indexering van de inkomsten van de gemeente Leiderdorp. De raming voor het nationale consumentenprijsindex (cpi) bedraagt voor 2023 2,4%. Voor 2022 bedraagt het cpi nu 5,2% terwijl bij de begroting 2022 nog 1,5% werd verwacht. Voorgesteld wordt nu om de inkomsten in de begroting te verhogen met 6,1%, te weten 2,4% plus de correctie van 3,7% voor 2022. Op deze wijze wordt de indexering op het meest actuele beeld gebaseerd.

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de ontwikkeling van de rijksbegroting. In die rijksbegroting wordt ook rekening gehouden met loon- en prijsontwikkelingen, maar BZK verstrekt geen informatie over het aandeel van die loon- en prijsontwikkelingen in het totaal van het gemeentefonds. Op basis van de decembercirculaire is de algemene uitkering voor 2023 omgerekend van constante (prijsspeil 2022) naar lopende prijzen (prijsspeil 2023). Op basis van die omrekening komt de toename van de algemene uitkering op circa 1,92%. In afwijking van voorgaande jaren is dit percentage met 1,0% verhoogd aangezien de decemberwijziging nog was gebaseerd op de loon- en prijsontwikkeling van de Macro Economische Verkenningen (MEV) van september 2021. De loon- en prijsontwikkelingen volgens de CEP van maart 2022 vallen substantieel hoger uit. Die ontwikkeling zal naar verwachting ook een opwaarts effect hebben op de toename van het accres van het gemeentefonds. Om die reden is een extra toename als compensatie voor de loon- en prijsontwikkeling opgenomen. Dat betekent dat we een percentage van 2,92% aanhouden vooruitlopend op het beschikbaar komen van de meicirculaire 2022.

## Indexering lasten

Het is gebruikelijk om de personele budgetten in de begroting jaarlijks te laten meegroeien met de feitelijke loonkostenontwikkeling. De huidige cao gemeenten loopt tot 31 december 2022. Op basis van die cao en de verwachtingen voor 2023 is een inschatting gemaakt van de loonontwikkeling voor 2023. Die ontwikkeling bestaat uit een doorwerking van de huidige cao naar 2023 van 0,46% en voor 2023 van 2,54%. De totale loonkosten nemen dan ook toe met 3,00%.

De budgetten voor de materiële lasten worden in de begroting geïndexeerd met het percentage voor de prijsontwikkeling van de netto materiële overheidsbestedingen (imoc) zoals deze in het Centraal Economisch Plan 2022 van het CPB zijn gehanteerd. Het percentage voor 2022 van 4,1% is 2,7% hoger dan het percentage van 1,4% dat voor de begroting 2022 is gebruikt. Voor dit verschil wordt de indexering voor 2023 van 2,3% gecorrigeerd. De indexering voor 2023 komt daarmee op 5,0%.

Voor de indexering van de bijdragen aan de meeste gemeenschappelijke regelingen is aangesloten bij de afspraken die met de regio-gemeenten zijn gemaakt in de werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen. Die heeft de indexering voor de loonkosten bepaald op 3,70% en de indexering voor de materiele budgetten op 2,50%. De bijdrage van de gemeente aan de regeling wordt vervolgens geïndexeerd met het gewogen percentage op basis van de verhouding loonkosten en materiele kosten volgens de begroting van de betreffende gemeenschappelijke regeling.

De indexering van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen beoogt een waardevaste begrotingsontwikkeling. Om die reden is afgesproken dat bij de bepaling van de indexering rekening wordt gehouden met de ontwikkeling van de afgelopen twee jaar. Omdat we nu plotseling een substantiële stijging van de loon- en prijsontwikkeling zien, weten we nu al dat bij vaststelling van de indexering voor 2024 sprake zal zijn van een 'inhaalindexering'. Die inhaalindexering hebben we bepaald op 3,00% en daarvoor is met ingang van 2024 een stelpost opgenomen.

Tenslotte houden we bij de indexering van meerjarige uitbestedingen rekening met de contractuele afspraken. Denk bijvoorbeeld aan Sportfondsen en Includio.

### **Renteverwachting**

Voor de financiering van de gemeentelijke activiteiten c.q. investeringen leent de gemeente op de geld- en kapitaalmarkt. Voor de bepaling van het meerjarenbeeld worden de financieringskosten berekend aan de hand van de renteverwachting voor de komende jaren. Gelet op de oplopende rente van de laatste maanden is de renteverwachting opwaarts bijgesteld naar het niveau van dit moment. De renteverwachting met betrekking tot de geldmarkt is ongewijzigd.

- Rente kapitaalmarkt: 2023 = 1,50%, 2024 = 2,00%, 2025 = 2,00% en 2026 = 2,00%.
- Rente geldmarkt: 2023 = 0,25%, 2024 = 0,50%, 2025 = 0,50% en 2026 = 0,50%.

De omslagrente blijft in 2023 op 0,50%, de rente voor grondexploitatie op 1,25%.

### **Areaalontwikkeling**

De areaalontwikkeling voor de ontwikkeling van de waarden en de aantallen woningen en niet-woningen is geactualiseerd naar de inzichten op dit moment. De berekening van de budgettaire effecten voor de opbrengst OZB worden meegenomen bij het opstellen van de begroting. Het effect van de areaalontwikkeling op de algemene uitkering wordt meegenomen bij de presentatie van de effecten van de meicirculaire 2022. De effecten van de areaalontwikkeling op de beheerskosten van de openbare ruimte worden betrokken bij de opstelling en actualisatie van de beheerplannen.

## Uitkomst kadernota 2023-2026

Voor de start van onderstaand overzicht gaan we uit van het begrotingssaldo zoals dat hiervoor is bepaald. Rekening houdend met ontwikkelingen per programma laat de financiële kadernota in de jaren 2023 tot en met 2025 een overschot zien en realiseren we in 2026 een tekort.

Onderwerp	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldo	-480.453	92.075	-266.823	-70.815
	voordelig	nadelig	voordelig	voordelig
Totaal programma 1 Meedoen in Leiderdorp	88.821	88.821	328.524	1.286.815
Totaal programma 2 Aantrekkelijk Leiderdorp	113.456	50.756	108.006	155.756
Totaal programma 3 Bestuur en organisatie van Leiderdorp	172.421	181.321	181.021	180.721
Totaal programma Algemene dekkingsmiddelen	-1.649.105	-1.730.201	-1.771.059	-921.373
Totaal programma Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	429.100	392.936	422.257	423.642
<b>Totaal exploitatie</b>	<b>-1.325.760</b>	<b>-924.292</b>	<b>-998.074</b>	<b>1.054.746</b>
	voordelig	voordelig	voordelig	nadelig
<b>Waarvan incidenteel</b>	<b>-1.086.406</b>	<b>-721.817</b>	<b>-1.044.984</b>	<b>487.185</b>
<b>Waarvan structureel</b>	<b>-239.354</b>	<b>-202.475</b>	<b>46.910</b>	<b>567.561</b>



# Programma 1: Meedoen in Leiderdorp

FINANCIËLE POSITIE KADERNOTA 2023 + = nadeel en - = voordeel	I/S	Autonoom/ bestaand/ nieuw beleid	2023	2024	2025	2026	Nr
<i>Programma 1 Meedoen in Leiderdorp</i>							
Ophoging TWO jeugd begroting	S	Autonoom	135.182	143.429	147.401	127.531	101
Dekking uit de Reserve sociaal domein	I	Autonoom	-135.182	-143.429	-147.401	0	101
Afvoeren restant taakstelling Inklusio	S	Autonoom	22.771	22.463	22.463	22.463	102
Dekking uit de Reserve sociaal domein	I	Autonoom	-22.771	-22.463	-22.463	0	102
Rijksbijdrage OAB aanpassing baten	S	Autonoom	-53.240	-53.240	-53.240	-53.240	103
Rijksbijdrage OAB aanpassing lasten	S	Autonoom	53.240	53.240	53.240	53.240	103
Indexering bijdrage RDOG	S	Autonoom	55.922	55.922	55.922	55.922	104
GGD	S	Autonoom	50.000	50.000	50.000	50.000	105
Dekking uit de Reserve sociaal domein	I	Autonoom	-50.000	-50.000	-50.000	0	105
Bijstellen exploitatie budget Sterrentuin	S	Autonoom	12.199	12.199	12.199	12.199	106
Indexering bijdrage HR TWO	S	Autonoom	4.432	4.432	4.432	4.432	107
Premie Brandverzekering	S	Autonoom	16.268	16.268	16.268	16.268	108
Ophoging Doelgroepenvervoer	S	Autonoom	140.000	140.000	140.000	140.000	109
Dekking uit de Reserve sociaal domein	I	Autonoom	-140.000	-140.000	-140.000	0	109
Afvoeren taakstelling WMO HH	S	Autonoom	0	200.000	400.000	600.000	110
Dekking uit de Reserve sociaal domein	I	Autonoom	0	-200.000	-400.000	0	110
Aanpassing aandeel verdeelmodel TWO	S	Autonoom	258.000	258.000	258.000	258.000	111
Dekking uit de Reserve sociaal domein	I	Autonoom	-258.000	-258.000	-18.297	0	111
<b>Totaal programma 1 Meedoen in Leiderdorp</b>			<b>88.821</b>	<b>88.821</b>	<b>328.524</b>	<b>1.286.815</b>	

## 101. Ophoging TWO jeugd begroting

De grondslag van de meerjaren begroting van de TWO blijkt niet te kloppen en op verzoek van de provincie heeft een herrekening plaatsgevonden en is op basis van de verdeelsleutels per gemeente een nieuwe opgave gedaan met het nog bij te betalen bedrag per gemeente tot en met 2026. Voor Leiderdorp is deze verdeelsleutel 5,96% van het totaal. Tevens zijn er 5 extra plekken bijgekomen voor kleinschalig gezinsgericht aanbod en de reeds eerder ingeboekte bezuiniging in

segment 7 Veiligheid is 1 jaar doorgeschoven. De verhoging van het budget kan tot en met 2025 worden gedekt uit de reserve sociaal domein.

#### 102. Afvoeren restant taakstelling Inclusio

Inclusio Leiderdorp heeft de afgelopen jaren een stevige basis neergezet voor de welzijnstaken en toegangstaken voor Wmo-maatwerkvoorzieningen. Tegelijkertijd is voor circa 50% invulling gegeven aan de taakstelling die is vastgesteld in het kader van een toekomstbestendige begroting. Om de ingezette beweging voort te zetten is een verlenging van het contract noodzakelijk. Dat kan met de beschikbare middelen mits we het restant van taakstelling nu afvoeren. De verhoging van het budget kan tot en met 2025 worden gedekt uit de reserve sociaal domein.

#### 103. Rijksbijdrage OAB aanpassing

Het Rijk stelt jaarlijks middelen beschikbaar voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB). De afgelopen jaren is na aanpassing van de CBS indicator het budget voor gemeente Leiderdorp toegenomen. De toekenning is hoger dan de huidige begroting en zal derhalve worden opgehoogd aan zowel de kostenkant als de opbrengstenkant, op basis van de voorlopige beschikking voor 2022. Deze gelden worden onder meer ingezet bij FloreoKids en Smallsteps voor onder andere voorschoolse educatie en kwaliteitsontwikkeling en scholing.

#### 104. Indexering bijdrage RDOG

De deelnemersbijdrage aan de Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg wordt verhoogd met de vastgestelde indexering door de werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen (FKGR).

#### 105. GGD

De aanvraag is te verklaren door autonome ontwikkelingen. In Leiderdorp zien wij een toenemende vraag naar preventieve aanvullende diensten die door de GGD worden geleverd. Deze trend zien wij met name voor Stevig Ouderschapstrajecten en Pedagogische Opvoedondersteuning. De trend past bij onze speerpunten. Leiderdorp stimuleert preventieve activiteiten. In de programmabegroting staat jaarlijks vermeld dat wij inzetten op het vroegtijdig signaleren en oppakken van opgroei- en opvoedproblemen. En dat wij ouders ondersteunen en adviseren bij hulpvragen, zodat ieder kind in onze gemeente opgroeit in een veilige en positieve situatie. Het aanbod van de aanvullende diensten is daarbij van groot belang. De komende jaren willen wij graag het aanbod blijven bieden aan onze inwoners. Met het aanvragen van structureel extra budget voor de GGD aanvullende diensten doen wij de taakstelling die in 2020 is afgegeven teniet. De verhoging van het budget kan tot en met 2025 worden gedekt uit de reserve sociaal domein.

#### 106. Bijstellen exploitatie budget Sterrentuin

In de periode 2018-2020 heeft realisatie plaatsgevonden van de verhuiscarroussel gemeentelijk vastgoed. Vanaf oktober 2020 hebben de vaste gebruikers/huurders (weer) hun intrek genomen in de gerenoveerde Sterrentuin. Met de jaarafsluiting 2021 is een goed beeld ontstaan van de exploitatie Sterrentuin. Met deze wijziging verzoeken wij het exploitatiebudget aan te passen naar de daadwerkelijke exploitatie, welke aansluit op de in mei 2017 voorziene exploitatie na realisatie.

#### *107. Indexering bijdrage HR TWO*

Naar aanleiding van de kaderbrief 2023, bijstellen van de diverse bijdragen aan HR. In deze kaderbrief wordt alleen de index voor de begroting 2023 vastgesteld. Inhoudelijke kaders worden pas na de aankomende raadsverkiezingen besproken en vastgesteld.

#### *108. Premie Brandverzekering*

Eind 2021 heeft een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden (via SP71) voor de brandverzekering. De premie stijgt fors (circa 45%).

#### *109. Ophoging Doelgroepenvervoer*

De gemeente heeft een wettelijke taak ten aanzien van bekostiging en (laten) uitvoeren van doelgroepenvervoer. Gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude hebben daar een gezamenlijke overeenkomst voor met vervoerder De Vier Gewesten (DVG), die eindigt op 1 augustus 2022. De colleges van deze gemeenten hebben besloten een aanbesteding te doen voor het vervoer vanaf 1 augustus 2022. De verschillende vormen van doelgroepenvervoer zijn als aparte percelen aanbesteed: perceel 1 leerlingenvervoer, perceel 2 vervoer vanuit de Jeugdwet en perceel 3 vervoer voor DZB. De uitkomst van de aanbesteding is dat de percelen 1 en 2 worden gegund aan Noot Touringcar Ede en perceel 3 aan De Vier Gewesten. Op basis van de ingeschreven tarieven is aan te geven dat de prijs van het leerlingenvervoer ruim 1,25 keer zo hoog is en het tarief voor het Jeugdwet vervoer ruim 2,5 keer zo hoog. In de nieuwe situatie wordt daarnaast gewerkt met starttarieven per route. De verhoging van het budget kan tot en met 2025 worden gedekt uit de reserve sociaal domein.

#### *110. Afvoeren taakstelling Wmo*

In tegenstelling tot de verwachting worden gemeenten in het regeerakkoord niet gecompenseerd voor de meerkosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief. In de meerjarenraming heeft Leiderdorp mede gelet op de verkiezingsprogramma's van de regeringscoalitie echter geanticipeerd op beleidsmaatregelen van het rijk die dekking zouden geven aan de meerkosten waarmee de uitvoering van de Wmo de laatste jaren gepaard gaat. Om die reden is een taakstelling opgenomen in de jaren 2024, 2025 en 2026 e.v. van resp. € 200.000, € 400.000 en € 600.000. Deze taakstelling is op grond van het regeerakkoord niet langer haalbaar en wordt in deze kadernota afgevoerd. Dit nadeel kan tot en met 2025 worden gedekt uit de reserve sociaal domein.

#### *111. Aanpassing aandeel verdeelmodel TWO*

De (concept) jeugdbegroting 2023 is gebaseerd op de prijsontwikkeling van 2022 op 2023 en op de productiecijfers per deelnemer van 2 jaar eerder (t-2). Hieruit komt naar voren dat er voor Leiderdorp een hoger aandeel in de totale begroting is. Dit aandeel stijgt van 5,96% naar 6,53%. Omdat er reeds in de kadernota rekening is gehouden met 5% indexatie, resteert nog een op te hogen bedrag van € 258.000 om aansluiting te houden met de jeugdbegroting. De verhoging van het budget kan tot en met 2024 volledig en in 2025 voor een klein deel worden gedekt uit de reserve sociaal domein.

## Programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp

FINANCIËLE POSITIE KADERNOTA 2023 + = nadeel en - = voordeel	I/S	Autonoom/ bestaand/ nieuw beleid	2023	2024	2025	2026	Nr
<i>Programma 2 Aantrekkelijk Leiderdorp</i>							
Beheermutaties	S	Autonoom	-48.500	-102.000	-44.750	3.000	201
Verwerkingskosten GFT	S	Autonoom	28.000	28.000	28.000	28.000	202
Overschot verkeerslichten	S	Autonoom	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	203
Uitvoering waterbeheer	S	Autonoom	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	204
Overige kosten reiniging algemeen	S	Autonoom	62.000	62.000	62.000	62.000	205
Overige baten reiniging algemeen	S	Autonoom	-90.000	-90.000	-90.000	-90.000	205
Openbare verlichting	S	Autonoom	85.000	85.000	85.000	85.000	206
Ongediertebestrijding	S	Autonoom	7.500	7.500	7.500	7.500	207
Omgevingswet digitaal stelsel	S	Autonoom	54.600	54.600	54.600	54.600	208
Omgevingswet bodemtaken	S	Autonoom	25.000	25.000	25.000	25.000	209
Compensatie AU Bodemtaken omgevingswet	S	Autonoom	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	209
Omgevingsdienst ondermijning	I	Autonoom	9.200	0	0	0	210
Indexering bijdrage ODHW	S	Autonoom	18.866	18.866	18.866	18.866	211
Brandkranen en putten	S	Autonoom	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	212
Inhuur rioolbeheerder	S	Autonoom	45.000	0	0	0	213
Vrijval Voorziening riolering derden	S	Autonoom	-45.000	0	0	0	213
Indexering bijdrage BSGR	S	Autonoom	1.290	1.290	1.290	1.290	214
Brugwachters Doesbrug	S	Autonoom	18.000	18.000	18.000	18.000	215
<b>Totaal programma 2 Aantrekkelijk Leiderdorp</b>			<b>113.456</b>	<b>50.756</b>	<b>108.006</b>	<b>155.756</b>	

### 201. Beheermutaties

Vanuit de mobiliteitsvisie 2020 wordt de Laan van Berendrecht heringericht. Een areaal van 996 m2 aan verharding wordt hierbij omgevormd naar groen. Hierdoor zijn er extra kosten voor groenbeheer, vanaf 2026 en verder structureel € 3.000. Daarnaast worden de eerder aangevraagde aanvullende beheerbudgetten ten gevolge van de Leidse Ring Noord bijgesteld aan de hand van de meest recente planning. Doordat de eerste periode de beheerkosten nog bij het project horen, zullen deze pas later optreden gedurende 2025.

#### *202. Verwerkingskosten GFT*

Het lopend contract is na de maximale duur afgelopen en dient verplicht opnieuw aanbesteed te worden. De huidige marktomstandigheden brengen naar verwachting vanaf 2023 hogere kosten met zich mee. Zie voor de dekking aanmelding 205.

#### *203. Overschot verkeerslichten*

Het budget op verkeerslichten laat een structureel overschot zien ten opzichte van de kosten. Daarom wordt voorgesteld om het budget structureel met € 20.000 te verlagen.

#### *204. Uitvoering waterbeheer*

Het budget op water laat een structurele ruimte zien, waardoor wordt voorgesteld deze met € 7.500 te verlagen ten gunste van andere knelpunten in de gemeentelijke begroting, zie aanmelding 207.

#### *205. Overige kosten en baten reiniging algemeen*

Dubbele aframing van de ontvangsten begroot heeft tot gevolg dat er lasten begroot staan in plaats van ontvangsten. Ter herstel begroten we opnieuw in dat we een klein bedrag op overige opbrengsten realiseren, € 83.300 aan lasten minus € 90.000 resulteert in € 6.700 aan ontvangsten per jaar. Op overige kosten staat geen budget begroot ondanks dat er wel kosten van € 62.000 zijn te verwachten. De extra ontvangsten worden ingezet ter dekking van deze extra lasten. Het restant saldo compenseert de aanmelding onder nummer 202.

#### *206. Openbare verlichting*

Het budget op schade-uitkeringen is structureel te hoog ten opzichte van de gerealiseerde opbrengsten. Daarom wordt voorgesteld om het budget structureel met € 5.000 te verlagen. Daarnaast wordt het onderhoud op openbare verlichting sinds 2020 uitgevoerd door een externe onderhoudsaannemer, in de periode voor 2020 werd het onderhoud grotendeels intern uitgevoerd. De externe onderhoudsaannemer rekent hiervoor jaarlijks ongeveer € 80.000, dit bedrag is nooit in de begroting opgenomen waardoor we sinds 2020 jaarlijks op onderhoud openbare verlichting € 80.000 tekort komen.

#### *207. Ongediertebestrijding*

Op het budget ongediertebestrijding is een structureel tekort waarneembaar vanwege het bestrijden van de eikenprocessierups. Een bedrag van € 7.500 is gezien het meerjarenbeeld over de afgelopen 3 jaar benodigd om te voldoen aan onze plicht een veilige en gezonde leefomgeving te bieden aan onze inwoners.

#### *208. Omgevingswet digitaal stelsel*

Landelijk wordt de Omgevingswet en het digitale stelsel de komende jaren verder doorontwikkeld. Dat heeft ook impact op de gemeenten. Inmiddels is duidelijk geworden dat dit voor de komende jaren ook een structurele doorontwikkeling van de applicaties op gemeentelijk niveau voor het digitale stelsel vergt. Deze doorontwikkeling en de bijbehorende noodzakelijke ondersteuning daarvan kan niet binnen de reguliere capaciteit van SP71 worden opgevangen. Via dit voorstel wordt de extra noodzakelijke inzet/capaciteit bij SP71 geborgd en de doorontwikkeling veilig gesteld.

#### *209. Omgevingswet bodemtaken*

Onder de Omgevingswet gaan ook de bodemtaken over van provincie naar gemeenten. Invoering van de wet staat gepland per 1-1-2023. De bodemtaken voor de provincie worden nu uitgevoerd door de omgevingsdienst. De gemeente zal bij een gebrek aan eigen bodemkennis deze taken ook laten uitvoeren door de omgevingsdienst. Conform

beleid gaan we bij taakmutaties uit van volledige compensatie, hierdoor is de aanlevering budgetneutraal. Het geraamde bedrag is gebaseerd op de basistaken (taken die wettelijk verplicht bij de Omgevingsdienst moeten worden ondergebracht). Het uiteindelijke bedrag kan hier straks van afwijken. Dat komt omdat onbekend is in hoeverre er plustaken bij komen, die wel misschien wel verplicht moeten gebeuren, maar ook door de gemeente zelf mogen worden uitgevoerd. Die taken zullen dan toch bij de Omgevingsdienst terecht komen, omdat de gemeente geen bodemexpertise in huis heeft. Ook over eventuele kosten voor de archieftaken is nog onduidelijkheid. Een ander risico is de dekking vanuit het Rijk. De VNG is nog immer in overleg met het Rijk over deze vergoeding. Het risico is aanwezig dat hieruit geen 100% dekking zal komen.

#### *210. Omgevingsdienst ondermijning*

Om de aanpak van ondermijnende activiteiten op het gebied van milieu in Leiderdorp te kunnen borgen, is het van belang dat ook de toezichthouder vanuit de Omgevingsdienst kan aansluiten bij het Lokaal Signalenoverleg Ondermijning in Leiderdorp. Bijdrage aan dit overleg (12x per jaar) en de hierbij gepaard gaande integrale controles (6x per jaar) maken een groot verschil in de aanpak van ondermijning en daarbij het beëindigen van illegale en potentieel gevaarlijke situaties. Het betreft een tweejarig project waarna resultaten worden geëvalueerd. De extra bijdrage zal vooralsnog voor twee jaar van toepassing zijn beginnend in 2022. Budgetverschuiving van overige veiligheidsmaatregelen naar milieubeheer. Zie ook aanmelding 301.

#### *211. Indexering bijdrage ODHW*

De deelnemersbijdrage aan de Omgevings Dienst West Holland wordt verhoogd met de vastgestelde indexering door de werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen (FKGR).

#### *212. Brandkranen en putten*

Het budget op brandkranen/putten laat een structureel overschot zien ten opzichte van de kosten. Daarom wordt voorgesteld om het budget structureel met € 5.000 te verlagen.

#### *213. Inhuur rioolbeheerder*

Om het dagelijks beheer zichtbaar terug te laten komen in de jaarlijkse exploitatie Inhuur van de rioolbeheerder wordt deze niet langer volledig gedekt uit investeringen, maar voor het gedeelte dat betrekking heeft op dagelijks beheer. Als incidenteel aan te merken en de structurele uitwerking hiervan te betrekken bij de herziening van het Integraal Waterketenplan (IWKP) ingaande in 2024. Omdat het bedrag in mindering gebracht wordt op de investeringslasten is er netto geen effect op de structurele dekking van de heffing op de langere termijn.

#### *214. Indexering bijdrage BSGR*

Op basis van de begroting 2023-2026 van de BSGR wordt de deelnemersbijdrage verhoogd. De indexering van de deelnemersbijdrage 2023 ten opzichte van 2022 is voorlopig bepaald door de indexatie voor lonen en prijzen op basis van de verwachting prijs overheidsconsumptie van het CPB in de septembercirculaire.

#### *215. Brugwachters Doesbrug*

Bij de aanvraag van dit budget bij de 1e bestuursrapportage 2021 was het bedrag te laag geraamd. Daarnaast is na een nieuwe opgave van Tempo Team een herberekening gemaakt van de verwachte kosten, deze stijging wordt nu structureel meegenomen.

# Programma 3: Bestuur en organisatie van Leiderdorp

FINANCIËLE POSITIE KADERNOTA 2023 + = nadeel en - = voordeel	I/S	Autonoom/ bestaand/ nieuw beleid	2023	2024	2025	2026	Nr
<i>Programma 3 Bestuur en organisatie van Leiderdorp</i>							
Omgevingsdienst ondermijning	I	Autonoom	-9.200	0	0	0	301
Diesel tractiemiddelen	S	Autonoom	20.000	20.000	20.000	20.000	302
Indexering bijdrage VRHM	S	Autonoom	56.659	56.659	56.659	56.659	303
Indexering bijdrage RDOG	S	Autonoom	2.888	2.888	2.888	2.888	304
Indexering bijdrage HR	S	Autonoom	10.574	10.574	10.574	10.574	305
AV Raadszaal	S	Autonoom	91.500	91.200	90.900	90.600	306
<b>Totaal programma 3 Bestuur en organisatie van Leiderdorp</b>			<b>172.421</b>	<b>181.321</b>	<b>181.021</b>	<b>180.721</b>	

## 301. Omgevingsdienst ondermijning

Om de aanpak van ondermijnende activiteiten op het gebied van milieu in Leiderdorp te kunnen borgen, is het van belang dat ook de toezichthouder vanuit de Omgevingsdienst kan aansluiten bij het Lokaal Signalenoverleg Ondermijning in Leiderdorp. Bijdrage aan dit overleg (12x 1.5 uur per jaar) en de hierbij gepaard gaande integrale controles (6x per jaar een dagdeel) maken een groot verschil in de aanpak van ondermijning en daarbij het beëindigen van illegale en potentieel gevaarlijke situaties. Budgetverschuiving van overige veiligheidsmaatregelen naar milieubeheer. Zie ook aanmelding 210.

## 302. Diesel tractiemiddelen

Geconfronteerd met hogere prijzen voor diesel ontstaat er een tekort aan budget, daarnaast als autonome ontwikkeling zijn we meer gaan rijden als gevolg van de papierinzameling.

## 303. Indexering bijdrage VRHM

De deelnemersbijdrage aan de Veiligheidsregio Hollands-Midden wordt verhoogd met de vastgestelde indexering door de werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen (FKGR).

## 304. Indexering bijdrage RDOG

De deelnemersbijdrage aan de Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg wordt verhoogd met de vastgestelde indexering door de werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen (FKGR).

## 305. Indexering bijdrage HR

Naar aanleiding van de kaderbrief 2023, bijstellen van de diverse bijdragen aan HR. In deze kaderbrief wordt alleen de index voor de begroting 2023 vastgesteld. Inhoudelijke kaders worden pas na de raadsverkiezingen besproken en vastgesteld.

### *306. AV Raadszaal*

De voorzieningen van de raadszaal ten behoeve van de gemeenteraad zijn bij de bouw van het gemeentehuis aangebracht en destijds uit het bouwbudget bekostigd. Ontwikkelingen op het technische vlak als ook in de wetgeving met betrekking tot de informatievoorziening vergen een vernieuwing van de Audio Visuele inrichting van de raadszaal. De functionele mogelijkheden bepalen de hoogte van de investering en de daaraan verbonden jaarlijkse kosten. Bij een 'toekomst vast' systeem streven we naar functionaliteiten die voldoen aan eisen van nu en de komende jaren. Die investering ramen we op een bedrag van € 300.000 in 2022. Voor de aanvraag van dit krediet volgt later dit jaar een separaat raadsvoorstel waarbij het bestaande krediet voor ICT Raadszaal van € 25.000 vervalt. De structurele lasten met ingang van 2023 nemen we hier in de kadernota mee. Daarnaast ramen we de jaarlijkse servicekosten op 10% van de investeringen.



# Algemene Dekkingsmiddelen

FINANCIËLE POSITIE KADERNOTA 2023 + = nadeel en - = voordeel	I/S	Autonoom/ bestaand/ nieuw beleid	2023	2024	2025	2026	Nr
<i>Programma Algemene dekkingsmiddelen</i>							
Dividend BNG	S	Autonoom	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000	401
Converteerbare lening Alliander	S	Autonoom	-55.473	-55.473	-55.473	-55.473	402
Indexering AU 1,92%	S	Autonoom	-764.749	-764.749	-764.749	-764.749	403
Extra indexering AU 1,00%	S	Autonoom	-398.000	-398.000	-398.000	-398.000	403
Indexering Lonen 3,0%	S	Autonoom	355.280	355.280	355.280	355.280	403
Indexering materieel 5,0%	S	Autonoom	1.648.311	1.648.311	1.648.311	1.648.311	403
Indexering belastingen 6,1%	S	Autonoom	-924.753	-924.753	-924.753	-924.753	403
Inhaal indexering GR-en in 2024	S	Autonoom	0	140.000	140.000	140.000	404
Indexering bijdrage BSGR	S	Autonoom	8.299	8.299	8.299	8.299	405
Extra accres regeerakkoord	S	Autonoom	-811.454	-1.477.263	-1.620.718	-749.035	406
Stelpost extra accres 2026	S	Autonoom	0	0	0	-871.684	406
Schrappen opschalingskorting	S	Autonoom	-520.163	-657.048	-848.687	0	406
Effecten herverdeling aanv.	S	Autonoom	-209.000	210.000	417.000	660.000	406
Jeugdzorg 100% Cie v Wijzen	S	Autonoom	-406.000	-381.000	-351.000	-242.000	406
Toevoegen Jeugdzorg 100% AU	S	Autonoom	406.000	381.000	351.000	0	406
Jeugdzorg korting regeerakkoord	S	Autonoom	0	123.000	613.000	613.000	406
Stelpost jeugdzorg taakstelling	S	Autonoom	0	-123.000	-613.000	-613.000	406
Rente geldleningen	S	Autonoom	67.597	230.195	317.431	317.431	407
<b>Totaal programma Algemene dekkingsmiddelen</b>			<b>-1.649.105</b>	<b>-1.730.201</b>	<b>-1.771.059</b>	<b>-921.373</b>	

## 401. Dividend BNG

Het dividend van de BNG loopt weer op. In 2022 valt het dividend € 45.000 hoger uit dan geraamd. Met ingang van 2021 ramen we de dividendopbrengst op het niveau van de laatste dividenduitkering gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten. Dat betekent dat ook de meerjarenraming opwaarts wordt bijgesteld.

## 402. Converteerbare lening Alliander

In december 2021 heeft de gemeente ter versterking van de kapitaalstructuur van Alliander een 'reverse converteerbare hybride obligatielening' verstrekt van € 2.673.381. De rente op deze lening is bepaald op 2,075% en wordt met ingang van 2022 in de begroting geraamd. De structurele baten worden meegenomen in de Financiële Kadernota 2023-2026.

#### *403. Indexering algemeen*

De indexering van de algemene uitkering, de loonkosten, de materiële kosten en de belastingen zijn globaal berekend op basis van de voorgestelde percentages in deze kadernota. Het saldo is 'geparkeerd' op de algemene baten en lasten en wordt op een later moment uitgesplitst.

Het aandeel voor de prijsontwikkeling in de algemene uitkering is bepaald door de uitkering van 2023 tegen constante prijzen te vergelijken met de uitkering van 2023 tegen lopende prijzen. Dit is een bedrag van € 764.749 en dat betekent een aandeel voor prijsontwikkeling van 1,92% in het accres van de algemene uitkering. In de laatste circulaire is echter rekening gehouden met lagere indexeringen dan dat we nu in de het CEP van maart 2022 zien. De verwachting is dat de areaalontwikkeling in de meicirculaire 2022 door toepassing van hogere indexeringen in de rijksbegroting ook navenant zal toenemen. Gelet op die ontwikkeling nemen we nu bij de financiële kadernota al een voorschot op de extra toename van het accres als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen. We rekenen met 1,00% extra algemene uitkering zijnde € 398.000 ter dekking van de indexeringen in de eigen begroting.

Voor de indexering van de lonen volgen we het advies van de specialist van SP71. De materiële kosten worden geïndexeerd op basis van de Index Materiële Overheids Consumptie (IMOC) zoals die in het Centraal Economisch Plan van maart 2022 is gepubliceerd. We nemen daarvoor het percentage 2023 van 2,3% verhoogd met de correctie van deze index voor 2022 van  $(4,1\% - 1,4\%) = 2,7\%$ . Dat percentage komt daarmee op 5,0%. Voor de verhoging van de gemeentelijke belastingen hanteren we het Consumenten Prijs Indexcijfer (CPI) volgens de CEP van maart 2022. We nemen daarvoor het percentage 2023 van 2,4% verhoogd met de correctie van deze index voor 2022 van  $(5,2\% - 1,5\%) = 3,7\%$ . Dat percentage komt daarmee op 6,1%.

#### *404. Inhaal indexering GR-en in 2024*

De indexering van de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen wordt door de werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen (FKGR) bepaald en is voor 2023 vastgesteld op 3,7% voor de loonkosten en 2,5 % voor de materiële kosten. Die indexering is waardevast. Dat wil zeggen dat bij de jaarlijkse indexering van de komende begroting rekening wordt gehouden met de prijsontwikkeling van de twee voorgaande jaren (t-1 en t-2) volgens de Macro Economische Verkenningen (MEV). Nu zien we in de ontwikkeling van de indices in het Centraal Economisch Plan (CEP) van maart 2022 voor het jaar 2021 fors hogere percentages. Als die percentages in de MEV van september 2022 op hetzelfde niveau liggen, dan zal voor de indexering van de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen voor 2024 en verder een inhaalslag nodig zijn. Op basis van de cijfers in het CEP betekent dat circa 3,0% extra op zowel de loonkosten als de materiële kosten. Deze vertraagde doorwerking van de prijsontwikkeling nemen we nu als stelpost in de meerjarenraming op.

#### *405. Indexering bijdrage BSGR*

Op basis van de begroting 2023-2026 van de BSGR wordt de deelnemersbijdrage verhoogd. De indexering van de deelnemersbijdrage 2023 ten opzichte van 2022 is voorlopig bepaald door de indexatie voor lonen en prijzen op basis van de verwachting prijs overheidsconsumptie van het CPB in de septembercirculaire.

#### *406. Algemene uitkering Gemeentefonds*

In het regeerakkoord van 15-12-2021 zijn een groot aantal intensiveringen opgenomen. Dat betekent een groei van de rijksbegroting en daarmee ook een groei van het gemeentefonds. Dat levert een extra accres op. Door het opnemen van een stelpost in 2026 elimineren we de eenzijdige verlaging door het kabinet van het accres in 2026. Daarnaast

is de opschalingkorting tot en met 2025 geschrapt. Verder is besloten om de herziening van de verdeelsystematiek gemeentefonds met ingang van 1 januari 2023 door te voeren. De herverdeeeffecten zijn volledig verwerkt inclusief de nog niet vastgestelde ingroei (verlaging) van € 15 per inwoner in 2026. Tenslotte is de compensatie voor de Jeugdzorg volgens de Cie van Wijzen, dus inclusief de hervormingsagenda, verhoogd van 75% naar 100%. Deze verhoging is in de jaren 2023 tot en met 2025 toegevoegd aan de reserve sociaal domein en in 2026 gebruikt om de extra kosten in het kader van het sociaal domein gedeeltelijke op te vangen. De extra korting op de Jeugdzorg met ingang van 2024 is geëlimineerd door het opvoeren van een stelpost voor hetzelfde bedrag. Voor een uitgebreide inhoudelijke toelichting van deze mutaties verwijzen wij hier naar de paragraaf "Perspectief 2023-2032".

#### *407. Rente geldleningen*

In het laatste halfjaar loopt de kapitaalmarktrente geleidelijk weer op. Reden om de renteverwachting voor het aantrekken van nieuwe geldleningen opwaarts bij te stellen. Die bijstelling heeft consequenties voor de ontwikkeling van de financieringskosten voor de komende jaren. Op basis van de financieringsbehoefte volgens de begroting 2022 is dat budgettaire effect berekend.

# Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

FINANCIËLE POSITIE KADERNOTA 2023 + = nadeel en - = voordeel	I/S	Autonoom/ bestaand/ nieuw beleid	2023	2024	2025	2026	Nr
<i>Programma Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien</i>							
Extra diensten SP71	S	Autonoom	95.000	32.000	32.000	32.000	501
Indexering bijdrage SP71	S	Autonoom	142.000	142.000	142.000	142.000	502
Risico opslag SP71	S	Autonoom	130.000	130.000	130.000	130.000	503
Structurele budgetten SP71	S	Autonoom	5.000	5.000	5.000	6.000	504
Afvoer bedrijfsafval	S	Autonoom	8.500	8.500	8.500	8.500	505
Kapitaallasten investeringen	S	Areaal/ Autonoom	48.600	75.436	104.757	105.142	506
<b>Totaal programma Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien</b>			<b>429.100</b>	<b>392.936</b>	<b>422.257</b>	<b>423.642</b>	

## 501. Extra diensten SP71

De advocaat in loondienst heeft gedurende de pilotperiode (2020 en 2021) zijn waarde voor de regio bewezen. Vandaar dat is afgesproken om deze met ingang van 2022 structureel te maken. Over 2021 zijn aan de deelnemers extra bestelde ICT-middelen in rekening gebracht. Net als in voorgaande jaren wordt dit budget structureel aan de begroting toegevoegd. Daardoor nemen de bijdragen van de deelnemers per saldo met hetzelfde bedrag toe op basis van hun eigen aandeel in de groei van de afgenomen ICT-middelen. De middelen voor de inzet van de ICT-architect vanaf 2023 structureel toe te kennen. Tenslotte zijn de middelen voor het tekort bij de financiële administratie, de extra werkzaamheden voor de jaarrekeningen van de gemeenten en het meerwerk van de accountant voor Servicepunt71 incidenteel voor 2023 toegekend.

## 502. Indexering bijdrage SP71

Voor de jaren vanaf 2023 moeten we in deze kaderbrief rekening houden met de structurele doorwerking van de onlangs afgesloten cao en een verwachting opnemen voor de loon- en premieontwikkeling in 2023. De loonindex is per saldo bepaald op 3%. Zoals in het regionale aanbestedingsbeleid afgesproken, hanteren we voor materiële IV-middelen GIBIT bij het aangaan van IV-contracten. Hierbinnen wordt als jaarlijkse prijsindex CPA62 gehanteerd. Het per saldo voor 2023 te hanteren indexpercentage komt uit op (2,5% voor 2023 en -0,7% voor 2021) = 1,8%. De budgetten voor de overige materiële lasten worden vanaf 2023 geïndexeerd met het percentage voor de prijsontwikkeling van de netto materiële overheidsbestedingen (imoc) zoals deze in het Centraal Economisch Plan van maart t-1 van het CPB zijn opgenomen. Dat percentage is 2,3%.

## 503. Risico opslag SP71

Vanaf de start van de centrumregeling worden voor de looptijd van de dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) kleine risico's voor de bedrijfsvoering afgedekt door een opslag van een vast percentage op de lumpsum. Dit percentage is

bepaald op 2,6%. In principe geldt de risico-opslag voor de duur van de DVO's. Met wederzijdse instemming kan het percentage voor de berekening van de risico-opslag jaarlijks worden bijgesteld.

#### *504. Structurele budgetten SP71*

Bij de overgang van VRIS groep 2 naar Servicepunt71 hebben de gemeenten Leiden en Leiderdorp achteraf gezien onterecht kapitaallasten overgedragen. Dat wordt nu gecorrigeerd. De verlaging wordt omgezet naar het budget voor informatievoorziening. De open einderegelingen voor de kosten voor de bedrijfsarts, bedrijfsmaatschappelijk werk en arbeidsdeskundigen, de kosten voor de regionale bezwarencommissie en de kosten van de flexibele schil Inkoop zijn tot nu toe jaarlijks als meerwerk afgerekend. Vanwege het structurele karakter van deze 3 posten is besloten om ze op te nemen in de lumpsumbekostiging. Dat betekent dat de wijze van doorberekening verandert maar de dienstverlening niet. Daarvoor waren op een bedrag van € 5.000 na, reeds budgetten beschikbaar.

#### *505. Afvoer bedrijfsafval*

Met ingang van 1 mei 2022 wordt het bedrijfsafval van de gemeentelijke huisvesting niet langer verwerkt via de milieustraat, maar afgevoerd via een erkend afvalverwerkingsbedrijf. Verwerking van bedrijfsafval is in 2021 regionaal aanbesteedt. Hiermee voldoen wij als gemeente aan de wettelijke verplichting om bedrijfsafval af te voeren.

#### *506. Kapitaallasten investeringen*

Zie hoofdstuk Investerings.



## D. FIN.OVERZICHT

FINANCIËLE POSITIE KADERNOTA 2023 + = nadeel en - = voordeel	I/S	Autonoom / bestaand/ nieuw beleid	2023	2024	2025	2026	Nr
<b>Stand van de begroting voor de Kadernota 2023-2026</b>	<b>I/S</b>		0	0	0	-12.041	
<b>Terugdraaien verrekening behoeftzaamheidsreserve</b>	<b>I</b>		-480.453	92.075	-266.823	-58.774	
<b>Begrotingssaldo voor de start van de kadernota 2023</b>		<b>Autonoom</b>	<b>-480.453</b>	<b>92.075</b>	<b>-266.823</b>	<b>-70.815</b>	
<b>Mutaties Kadernota 2023</b>							
<i>Programma 1 Meedoen in Leiderdorp</i>							
Ophoging TWO jeugd begroting	S	Autonoom	135.182	143.429	147.401	127.531	101
Dekking uit de Reserve sociaal domein	I	Autonoom	-135.182	-143.429	-147.401	0	101
Afvoeren restant taakstelling Inluzio	S	Autonoom	22.771	22.463	22.463	22.463	102
Dekking uit de Reserve sociaal domein	I	Autonoom	-22.771	-22.463	-22.463	0	102
Rijksbijdrage OAB aanpassing baten	S	Autonoom	-53.240	-53.240	-53.240	-53.240	103
Rijksbijdrage OAB aanpassing lasten	S	Autonoom	53.240	53.240	53.240	53.240	103
Indexering bijdrage RDOG	S	Autonoom	55.922	55.922	55.922	55.922	104
GGD	S	Autonoom	50.000	50.000	50.000	50.000	105
Dekking uit de Reserve sociaal domein	I	Autonoom	-50.000	-50.000	-50.000	0	105
Bijstellen exploitatie budget Sterrentuin	S	Autonoom	12.199	12.199	12.199	12.199	106
Indexering bijdrage HR TWO	S	Autonoom	4.432	4.432	4.432	4.432	107
Premie Brandverzekering	S	Autonoom	16.268	16.268	16.268	16.268	108
Ophoging Doelgroepenvervoer	S	Autonoom	140.000	140.000	140.000	140.000	109
Dekking uit de Reserve sociaal domein	I	Autonoom	-140.000	-140.000	-140.000	0	109
Afvoeren taakstelling WMO HH	S	Autonoom	0	200.000	400.000	600.000	110
Dekking uit de Reserve sociaal domein	I	Autonoom	0	-200.000	-400.000	0	110
Aanpassing aandeel verdeelmodel TWO	S	Autonoom	258.000	258.000	258.000	258.000	111
Dekking uit de Reserve sociaal domein	I	Autonoom	-258.000	-258.000	-18.297	0	111
<b>Totaal programma 1 Meedoen in Leiderdorp</b>			<b>88.821</b>	<b>88.821</b>	<b>328.524</b>	<b>1.286.815</b>	

FINANCIËLE POSITIE KADERNOTA 2023 + = nadeel en - = voordeel	I/S	Autonoom / bestaand/ nieuw beleid	2023	2024	2025	2026	Nr
<i>Programma 2 Aantrekkelijk Leiderdorp</i>							
Beheermutaties	S	Autonoom	-48.500	-102.000	-44.750	3.000	201
Verwerkingskosten GFT	S	Autonoom	28.000	28.000	28.000	28.000	202
Overschot verkeerslichten	S	Autonoom	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	203
Uitvoering waterbeheer	S	Autonoom	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	204
Overige kosten reiniging algemeen	S	Autonoom	62.000	62.000	62.000	62.000	205
Overige baten reiniging algemeen	S	Autonoom	-90.000	-90.000	-90.000	-90.000	205
Openbare verlichting	S	Autonoom	85.000	85.000	85.000	85.000	206
Ongediertebestrijding	S	Autonoom	7.500	7.500	7.500	7.500	207
Omgevingswet digitaal stelsel	S	Autonoom	54.600	54.600	54.600	54.600	208
Omgevingswet bodemtaken	S	Autonoom	25.000	25.000	25.000	25.000	209
Compensatie AU Bodemtaken omgevingswet	S	Autonoom	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	209
Omgevingsdienst ondermijning	I	Autonoom	9.200	0	0	0	210
Indexering bijdrage ODHW	S	Autonoom	18.866	18.866	18.866	18.866	211
Brandkranen en putten	S	Autonoom	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	212
Inhuur rioolbeheerder	S	Autonoom	45.000	0	0	0	213
Vrijval Voorziening riolering derden	S	Autonoom	-45.000	0	0	0	213
Indexering bijdrage BSGR	S	Autonoom	1.290	1.290	1.290	1.290	214
Brugwachters Doesbrug	S	Autonoom	18.000	18.000	18.000	18.000	215
<b>Totaal programma 2 Aantrekkelijk Leiderdorp</b>			<b>113.456</b>	<b>50.756</b>	<b>108.006</b>	<b>155.756</b>	
<i>Programma 3 Bestuur en organisatie van Leiderdorp</i>							
Omgevingsdienst ondermijning	I	Autonoom	-9.200	0	0	0	301
Diesel tractiemiddelen	S	Autonoom	20.000	20.000	20.000	20.000	302
Indexering bijdrage VRHM	S	Autonoom	56.659	56.659	56.659	56.659	303
Indexering bijdrage RDOG	S	Autonoom	2.888	2.888	2.888	2.888	304
Indexering bijdrage HR	S	Autonoom	10.574	10.574	10.574	10.574	305
AV Raadszaal	S	Autonoom	91.500	91.200	90.900	90.600	306
<b>Totaal programma 3 Bestuur en organisatie van Leiderdorp</b>			<b>172.421</b>	<b>181.321</b>	<b>181.021</b>	<b>180.721</b>	
<i>Programma Algemene dekkingsmiddelen</i>							
Dividend BNG	S	Autonoom	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000	401
Converteerbare lening Alliander	S	Autonoom	-55.473	-55.473	-55.473	-55.473	402



FINANCIËLE POSITIE KADERNOTA 2023 + = nadeel en - = voordeel	I/S	Autonoom / bestaand/ nieuw beleid	2023	2024	2025	2026	Nr
Indexering AU 1,92%	S	Autonoom	-764.749	-764.749	-764.749	-764.749	403
Extra indexering AU 1,00%	S	Autonoom	-398.000	-398.000	-398.000	-398.000	403
Indexering Lonen 3,0%	S	Autonoom	355.280	355.280	355.280	355.280	403
Indexering materieel 5,0%	S	Autonoom	1.648.311	1.648.311	1.648.311	1.648.311	403
Indexering belastingen 6,1%	S	Autonoom	-924.753	-924.753	-924.753	-924.753	403
Inhaal indexering GR-en in 2024	S	Autonoom	0	140.000	140.000	140.000	404
Indexering bijdrage BSGR	S	Autonoom	8.299	8.299	8.299	8.299	405
Extra accres regeerakkoord	S	Autonoom	-811.454	-1.477.263	-1.620.718	-749.035	406
Stelpost extra accres 2026	S	Autonoom	0	0	0	-871.684	406
Schrappen opschalingskorting	S	Autonoom	-520.163	-657.048	-848.687	0	406
Effecten herverdeling aanv.	S	Autonoom	-209.000	210.000	417.000	660.000	406
Jeugdzorg 100% Cie v Wijzen	S	Autonoom	-406.000	-381.000	-351.000	-242.000	406
Toevoegen Jeugdzorg 100% AU	S	Autonoom	406.000	381.000	351.000	0	406
Jeugdzorg korting regeerakkoord	S	Autonoom	0	123.000	613.000	613.000	406
Stelpost jeugdzorg taakstelling	S	Autonoom	0	-123.000	-613.000	-613.000	406
Rente geldleningen	S	Autonoom	67.597	230.195	317.431	317.431	407
<b>Totaal programma Algemene dekkingsmiddelen</b>			<b>-1.649.105</b>	<b>-1.730.201</b>	<b>-1.771.059</b>	<b>-921.373</b>	
<i>Programma Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien</i>							
Extra diensten SP71	S	Autonoom	95.000	32.000	32.000	32.000	501
Indexering bijdrage SP71	S	Autonoom	142.000	142.000	142.000	142.000	502
Risico opslag SP71	S	Autonoom	130.000	130.000	130.000	130.000	503
Structurele budgetten SP71	S	Autonoom	5.000	5.000	5.000	6.000	504
Afvoer bedrijfsafval	S	Autonoom	8.500	8.500	8.500	8.500	505
Kapitaallasten investeringen	S	Areaal/ Autonoom	48.600	75.436	104.757	105.142	506
<b>Totaal programma Overhead, vpb en onvoorzien</b>			<b>429.100</b>	<b>392.936</b>	<b>422.257</b>	<b>423.642</b>	
<b>Totaal Kadernota inclusief Begrotingssaldo</b>			<b>-1.325.760</b>	<b>-924.292</b>	<b>-998.074</b>	<b>1.054.746</b>	
<b>Dekking uit de behoedzaamheidsreserve</b>			<b>1.325.760</b>	<b>924.292</b>	<b>998.074</b>	<b>-1.054.746</b>	
<b>Totaal</b>			<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	

De financiële kadernota valt voor de jaren 2023 tot en met 2025 voordelig uit en geeft een tekort in 2026. Wij stellen u voor de uitkomsten te verrekenen met de behoedzaamheidsreserve. Dat betekent dat er over de jaren 2023-2026 per saldo een bedrag van **€ 2.193.380** aan de reserve wordt toegevoegd.

In afwachting van de uitkomsten van de meicirculaire en het coalitieakkoord 2022-2026 zien wij met het oog op de onzekerheden over de ontwikkeling van het accres op dit moment geen aanleiding om keuzemaatregelen voor te bereiden waarmee op onderdelen bezuinigd kan worden.

## E. INVESTERINGEN

In de begroting 2023 wordt het volledige investeringsplan (IP2023) opgenomen met een berekening van de kapitaallasten van alle afgesloten en lopende investeringen, alsook het geheel van investeringsvoornemens uit de begroting 2022 en de kadernota 2023-2026. Voor die gedetailleerde berekening van de kapitaallasten worden alle lopende investeringen c.q. investeringsvoornemens beoordeeld op de vraag wanneer de uitgaven met de kennis van dit moment precies worden verwacht. Dus als bijvoorbeeld de investeringen voor de aanleg van wegen één jaar opschuiven, dan schuiven de kapitaallasten ook één jaar door. In aansluiting met deze berekening wordt gelijktijdig een doorrekening gemaakt van het renteresultaat waarbij de aangepaste renteverwachting voor nieuwe leningen wordt gehanteerd.

Voor de berekening van de kapitaallasten in deze kadernota zijn de nieuwe investeringsvoornemens ten opzichte van het investeringsplan bij de begroting 2022 meegenomen. Deze investeringsaanvragen zijn hierna in beeld gebracht.

Investeringsplan	oplevering	Levensduur	investering	2023	2024	2025	2026
7230637 VK Vervanging bruggen 2023			9.000				
7230654 VK Vervanging bruggen 2024	2023 2024		12.000	0	225	525	525
	2023 2024 2025 2026		12.314 132.026 23.912 195.976				
7210883 VK IBOR Water (oever)		35		0	413	4.846	5.648
7210995 Elckerlyc	2024	40	830.000	0	0	24.900	24.796
7210997 Hobbit	2022	40	690.000	20.700	20.614	20.528	20.441
7210994 Gymzaal	2022	40	230.000	6.900	6.871	6.843	6.814
7210996 Bolwerk	2022	40	700.000	21.000	20.913	20.825	20.738
7210998 Willem de Zwijger	2023	40	880.000	0	26.400	26.290	26.180
De Schakel	2027	40	860.000	0	0	0	0
<b>Totaal</b>			<b>4.576.228</b>	<b>48.600</b>	<b>75.436</b>	<b>104.757</b>	<b>105.142</b>

### Volumekrediet Vervanging bruggen

Aan de hand van de meest recente theoretische raming is te voorzien dat de vervangingen gepland in 2023 en 2024 duurder uit zullen pakken als gevolg van de recente prijsontwikkelingen. Daarom wordt voorgesteld extra budget in het volumekrediet beschikbaar te stellen.

### Volumekrediet IBOR Water

Uit het meest recente MJOP blijkt dat aanvullende kredieten nodig zijn om de vervangingen uit te kunnen uitvoeren. Deze bedragen worden tot en met 2026 aangemeld in deze kadernota, en voor de jaren daaropvolgend opgenomen in het meerjaren investeringsplan (MIP) bij de begroting 2023.

### Aanvullend budget onderwijshuisvesting

De gemeente Leiderdorp heeft een wettelijke zorgplicht voor de bekostiging van (ver)nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen en gymnastiekzalen. Hiervoor hanteren wij een bedrag van € 2.300 per m2 voor nieuwbouw (en

maximaal 70% hiervan bij vernieuwbouw) zoals vastgelegd in het in 2020 vastgestelde Integraal Huisvestingsplan. Hoewel de VNG de afgelopen jaren de normbedragen met fikse percentages heeft verhoogd, leert de ervaring dat deze niet volstaan voor (ver)nieuwbouw van schoolgebouwen. De bouwkosten zijn bovendien als gevolg van inflatie, tekorten aan personeel, materialen en beschikbaarheid van bouwers ook nog eens sterker gestegen dan verwacht. In navolging van andere gemeenten (Leidschendam-Voorburg, Oegstgeest en Leiden) en op advies van ICS adviseurs (het bureau dat ook het IHP heeft opgesteld) stellen wij voor vanaf 2023 een m2 prijs van € 3.200 voor nieuwbouw aan te houden en daartoe de beschikbare investeringsbudgetten te verhogen met € 4.190.000. De huidige ontwikkelingen met betrekking tot inflatie en arbeidsmarkt zijn zodanig dat een goede prognose van de kosten van (ver)nieuwbouw niet goed te bepalen is. Het college zal uw raad bij de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan hierover nader informeren. Daarnaast is een school (P.C. Hoofthoekcollege) nog geen raming opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan. Zodra dit mogelijk is zullen wij u ook hierover een voorstel aanbieden.



GEMEENTEHUIS  
WILLEM-ALEXANDERLAAN 1  
2351 DZ LEIDERDORP

POSTBUS 35  
2350 AA LEIDERDORP

071 54 58 500  
INFO@LEIDERDORP.NL  
WWW.LEIDERDORP.NL



leiderdorp